

רקדן פלמנקו ידוע-שם נשבה בקסמו של פרנץ קפקא ומחליט

ליצור מחול בסגנון הפלמנקו, על-פי סיפורו של הסופר הנודע, על אודות אחד גרגור סאמסה [Samsa], שהופך בן לילה לחרק. הטרגדיה של אדם, הנוכח לדעת כי התחולל בו שינוי וכי הפך למקק מעורר גועל, המסוגל אך בקושי להתהפך על בטנו ולזחול בכוחות עצמו - היא נושא המחול. דומני שאין ניגוד חריף מזה שבין הפלמנקו, שכולו זקיפות קומה, מציואיזם או חושניות נשית - בהתאם למינם של הרקדן או הרקדנית - גאוה גברית או פיתוי נשי, לבין גיבורו מוכה הגורל של קפקא. ובאמת, המחול הזה של ישראל גלבן [Israel Galvan], שאינו יהודי, למרות שמו, ביטא בעיני מאבק הרואי ממש בין הרקדן וסגנונו לבין הנושא שבחר בו.

מדהים היה לראות איך הנושא מאלץ את הרקדן, גבר גבוה, כבן ארבעים, לרדת אל הרצפה, ולבסוף לשכב עליה פרקדן, מנפנף בגפיו באין אונים מוחלט ומשפיל. המחול הקפקאי אינו מבוצע כסולו, יש

לצדו של הרקדן עוד שתי נשים ושני גברים, שהאחד מהם מגלם את אביו של גרגור. בסוף המופע ניגש האב - גבר לא גבוה, בגיל העמידה - לקדמות הבמה, שם נראית נקודת אור זעירה, והורג את החרק המבחיל; האב מועך את בנו למוות, מבלי לדעת את מי הרג, באחת מאותן רקיעות סינקופיות נהדרות של הפלמנקו.

זה אחד המופעים הרבים, שבוצעו במסגרת הפסטיבל השנתי למחול, שהתקיים בחודש מאי השנה, בעיר ולנסיה העתיקה והנאה שבדרום ספרד. לפני שלוש שנים, ביקרתי בוולנסיה לראשונה; ברובע העתיק, בו שוכנים כמה תיאטרונים מראשית המאה הקודמת, ששופצו ועמדו לרשות הפסטיבל, היו כל הרחובות חפורים, וערמות של אבני-מרצפת וזיפיף הקשו על ההליכה. השנה, היתה השכונה העתיקה מצוחצחת, בתי-קפה נפתחו בכל סימטה ציורית - תענוג ממש.

בתיאטרון Talia הופיעה להקה בשם Senza Tempo במופע - "מחפשי המים", שהתחיל בצורה מרתקת. המחול מתאר שלושה אנשים, שני

סוריאלים

פסטיבל המחול השנתי בוולנסיה

גיורא מנור

"מחפשי המים", להקת סנזה טמפו
Senza Tempo Dance company

רצינית וגישה פילוסופית; מין פיוט קרקסי, אכזרי, ובו בזמן עדין ורגיש. זה היה אולי הטוב במופעי פסטיבל ולנסיה, שראיתי השנה. אחת הסיבות שהניעו אותי להיענות להזמנה ולנסוע לוולנסיה היתה המופע הטרי של להקת Lanonima Imperial מברצלונה (שהופיעה בשעתו גם אצלנו) - שבראשה כוריאוגרף מעולה וחדשני, חואן קארלוס גרסייה [Juan Carlos Garcia] - כי מה שהם עשו היה תמיד נפלא מבחינה אסתטית ומלא ריגוש.

הפעם הם ביצעו את המופע החדש שלהם "ליטורגיה לחושך ולאור" ["Liturgia de Somni I Foc"], שמשמעו תפילה לפרומתאוס, מי שהעניק את האש לאנושות. כרגיל אצל גרסייה, זהו מופע יפהפה, אנשים מתנועעים נפלא בתפאורה צבעונית, עם שפע פרויקציות מתנועעות ועם כנפיים ענקיות דואות. אבל כל זה לא התחבר לכדי היגד כלשהו, ולא ריגוש (אותי, מכל מקום), אולי משום שהנושא היה מצד אחד ברור מדי ומצד שני מנוכר.

אכזבה שניה הייתה הלהקה הצעירה Compania Nacional, להקת-

הבת של ה"לאומית" שמנהל נאצ'ו דואטו [Nacho Duato]. דואטו החליט,

שאם למורו ורבו יירי קיליאן יש שלוש להקות - הראשית, הצעירה וזו של ה"קשישים", גם לו מגיע. אבל אם בהאג, הלהקה השנייה היא לרוב מעניינת יותר מהראשונה, לא כך במדריד. דואטו הזמין שלושה

כוריאוגרפים בראשית דרכם ליצור עבור הלהקה השנייה, והתוצאה באמת ברמה של ליגה ב'. בייחוד לאור העובדה שאופנת החושך הבימתי שולטת ב"לאומית" הספרדית שלטון מוחלט.

במהלך הפסטיבל בוולנסיה נפתחו עוד - פסטיבל המחול הענקי במדריד, בו הופיעו בין היתר עידו תדמור, רנה שינפלד וצחי פטיש עם חבריו, וכמה ימים לאחר מכן, פסטיבל מחול חדש בברצלונה. בספרד, בה לא היה, עד לפני 20 שנה, מחול עכשווי, והבלט הקלאסי או הפלמנקו היו היחידים בזירה, יש כיום שפע להקות ויוצרים. רובם נוטים לסוריאליזם - ייתכן שאפשר לגלות כאן מסורות עתיקות, שניכרות אצל הציירים האיבריים הגדולים, כגון זורברן [Zurbaran], ולסקז [Velazquez] או גויה [Goya]. וכמובן דאלי [Dali] ופיקסו [Picasso].

באחת המסות הנהדרות שלו, מדבר פדריקו גרסייה לורקה על השד שמאחורי כל יצירה אמנותית אמיתית. לורקה קורא לו "דוארטה", השטן שמאחורי הכשרון היוצר. כמעט תמיד, אפילו אם המחול לא ממש מושלם או מקורי, ניכר מגע ידו השטנית של הדוארטה בנפש היוצרים והמבצעים.

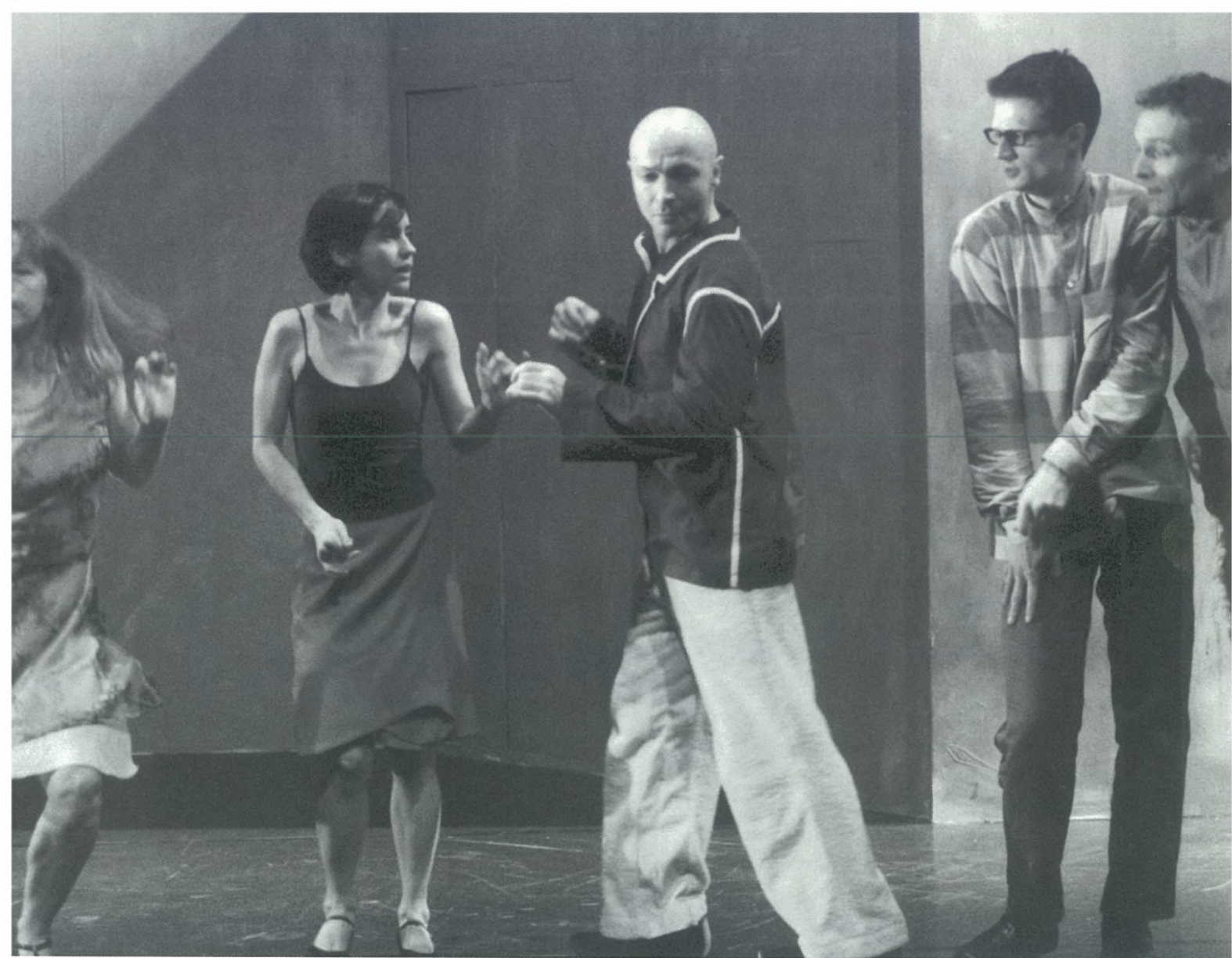
גברים ואשה, הנאבקים על קיומם במדבר. המחול מתבצע באופן סוריאליסטי, כשמצד שמאל נכנסת לפעולה מכונת-רוח בימתית: מין מאוורר ענק, המפזר על פני הבמה סיבי כותנה, המכסים הכול, גם את הרקדנים. הפתיחה מציגה נושא מעניין, דמיון עשיר, מבצעים מעולים - אבל בהמשך המופע, משתלט המאוורר על הבמה והופך ל"שחקן ראשי" מכני, החוזר על פעולה אחת ויחידה, ובעצם מעקר את המחול. רוח הזלעפות הופכת לסתם אפקט.

באותו אולם, צפיתי באחד המופעים היותר המרתקים בפסטיבל. הלהקה הוותיקה Nats Nus, שני גברים ושלוש נשים, "השתוללו" על במה גדושה בחפצים ומכשירים, מכיסא גלגלים ועד קצף ניתז, במופע שנקרא "Ful" - שם, שלא הצלחתי לברר מה משמעותו בספרדית. שני הבחורים הם למעשה אקרובטים וליצנים, שתנועתם מצחיקה ונועזת.

גם התפקיד הנשי המרכזי, שבוצע על ידי מי שהיא גם מנהלת התיאטרון, היה נועז ומתגרה. משהו שם הזכיר את תיאטרון האבסורד; יש בשעשועים המקבריים הללו - במסווה ההגזמה והבוטות - מחשבה

"ליטורגיה לחושך ולאור" מאת חואן קארלוס גרסייה, להקת לאנונימה אימפריאל, צילום: רוס ריבאס
"Liturgia de Somni I Foc" by Juan Carlos Garcia, Lanonima Imperial, photo: Ros Ribas

להקת דריפט
Cia Drift